

odpuštění

lawrence

osborne

FLEET

Lawrence Osborne

Odpuštění

odpuštění

lawrence

osborne

This translation published by arrangement with Hogarth, an imprint of the Crown Publishing Group, a division of Random House, Inc.

Copyright © 2012 by Lawrence Osborne
Translation © Alexandr Neuman, 2013

ISBN 978-80-7473-107-5

ISBN 978-80-7473-120-4 (PDF)

Mé matce Kathleen Mary Grieveové, 1933–2011

K srdci mnoho cest nevede.
(Marocké přísloví)

HOSTÉ V AZNĚ

Jedna

Africký břeh se objevil až v půl dvanácté. Mlha se roztrhala a z ní se vynořily motorové jachty evropských milionářů s vlajkami španělské rezidenční oblasti Sotogrande a záblesky slunečního světla na sklenkách jejich bohatých majitelů. Pasažéři na horní palubě si začali nasazovat batohy, vzrušení vidinou domova, a z tváří jim začal mizet výraz úzkosti, který je předtím neopustil po celou cestu. Možná to bylo tím sluncem. Z nitra lodi se ozval zvuk startujících motorů otřískaných automobilů, všude pobíhaly děti s pomeranči v rukou a zdálo se, jako by z afrického pobřeží směrem k trajektu Algeciras proudila polarizující energie. Evropané ztuhle přihlíželi.

Britský pár, opalující se v lehátkách na palubě, překvapila výška pobřeží. Na vrcholech kopců se k nebi pnuly bílé anténové stožáry připomínající majáky vyrobené z drátů. Svahy pokrývala zelená vegetace tak svěží, že měl člověk chuť natáhnout se a dotknout se jí. Nedaleko odsud, v místech, kde se Atlantik vlévá do Středozemního moře, stávaly kdysi Herkulovy sloupy. Existují místa, jejichž osudem je vypadat jako brána. Člověk se u nich nemůže ubránit pocitu, že

je vtahován jakýmsi portálem dovnitř. Angličan, lékař středního věku, si zastínil oči rukou, na níž zářily zrzavé chloupky.

Pouhým okem šly rozeznat klikatící se cesty, které tam byly zřejmě už od římských dob. „Možná to bude snazší, než jsme si představovali. Třeba to nakonec bude docela zábava,“ blesklo Davidu Hennigerovi hlavou. Z výkonného přehrávače u vlajkového stožáru zadunělo pár akordů alžírské muziky *rai*. Angličan sledoval svou ženu, jak si prohlíží španělské noviny a nesoustředěně listuje stránkami sem a tam. Podíval se na hodinky. Na nábreží města, kde přistávali, stáli lidé a mávali kapesníky i holýma rukama. Jo si sundala brýle, aby se na chvíli podívala, kde se právě nacházejí. Zjevný zmatek napsaný v její tváři ho bavit. *L'Afrique*.

Rozhodli se dát si pivo v hotelu L'Angleterre. Nebylo vedro. Vlhký vzduch ještě voněl po nedávné mlze. Kolem nich tančili místní podvodníci se svými kráskami, zatímco slunce pozvolna vysušovalo terasu, nad níž se vznášela vůně fermeže, pepře a zvětralého piva. V davu ošuntělých domorodců, hledících si svých oříšků a chlazených ginů, převládala dobrá nálada. Kdysi jsme bývali oslniví bohémové, říkaly nově příchozím jejich tváře. Dnes už jsme jen požívačné, hravé nicky, protože nemáme na výběr.

Nechali si zavolat agenta pronajímajícího vozy, muže, který po hotelu pobíhal sem a tam s klíčky a smlouvami v rukou. Zatímco na něj čekali, zvládli několik skleniček sektu s grenadinou a smažené marocké pirohy zvané *cigares*. Mužův dojem z toho místa ještě nebyl úplný. Ulice s domy s francouzskými fasádami, jejichž podezdívky měly pískový odstín, působily solidně. Dívky se zdály bezprostřední, drzé a z očí jim koukalo cizoložství. Nevypadalo to vůbec špatně.

„Jsem ráda, že se tu nezdržíme,“ řekla a kousla se do rtu.

„Pobudeme tu, až se budeme vracet. Mohlo by to být zajímavé.“

Sundal si kravatu. Cítil se překvapivě plný života a přemýšlel, jestli si ona vůbec kdy uvědomovala tyhle jemné rozdíly v jejich náladách, tohle neustálé přizpůsobování. „Líbí se mi tu,“ pomyslel si. „Mnohem víc než jí. Možná se tu zastavíme po víkendu.“

Cestou do Chafchouenu nemluvili. Auto pronajaté od společnosti Avis Tangiers byla stará Toyota Camry s línými brzdami a potrhaným červeným koženým polstrováním. Řídil neklidně ve svých perforovaných řidičských rukavicích, opatrně míjel ženy ve slaměných kloboucích se stuhou, které před sebou klacky poháněly muly. Byla jich plná krajnice. Slunce začínalo pálit. Byla to dlouhá silnice lemovaná kameny a pomerančovíky. Nad ní se do kopce vršily chatrné obytné domy s anténami, znakem alespoň základní prosperity. Nemělo to začátek ani konec. Byla tu jen chuť moře.

Všechno pokrýval všudypřítomný prach. Zarputile svíral volant, rozhodnutý opustit město co nejrychleji. Oči postupně unavovala neutuchající sluneční záře. Silnice se nakonec změnila na pouhý zářivý pruh oživený nevítaným hemžením: zvířata, děti, nákladní automobily, nepojízdný třicet let starý mercedes.

Předměstí Tangieru bylo v troskách, ale zahrady stále ještě přežívaly. A také neduživé citroníky a olivovníky, zarputilá deziluze prázdných fabrik a pach naštvaných a frustrovaných mladých mužů.

Z hotelu Salam v Chafchouenu byl výhled na řeku Oued el Kebir a roklinu, jíž protékala. Strmá ulička Avenue Hassan II byla plná hotelů, protože Marrákeš i Madrid byly nedaleko. Hned za ní se vlnily bílé a stro-

hě městské hradby. Všude kolem parkovaly turistické autobusy. Restauraci okupovaly holandské manželské páry, které se krmily horami vajíček s kurkumou. Angličané nevěděli, jestli mají vejít do hotelu a přidat se k bufetovým orgiím, nebo zůstat stranou. Holanďané vypadali, jako by už nejedli celé dny. David přemýšlel, jestli jim v jejich obřích autobusech vůbec dali nějaké sendviče. Nebyl na ně zrovna příjemný pohled. Masití dospělí přežvýkavci, pasoucí se na zbytcích pokrývajících bufetové stoly. Cítil, že má hlad.

„Pojďme se najíst,“ řekl nervózně. „Ale ne tady. Co venku, někde dál od těch kobylek? Zajímalo by mě, jestli tady člověk dostane k pití něco jiného než citrusové S. Pellegrino.“

Hotel Salam měl naštěstí vlastní terasu, kde nebylo moc lidí. Vybrali si stůl s hezkým výhledem a objednali si kuřecí tažin s citrony a olivami a láhev vychlazeného boulebbemme. Bylo to alespoň víno a David mu vzdal tichý hold.

„Ty budeš pít?“ zeptala se tiše.

„Jen skleničku. A je to jen taková limonádička. Fakt, *limonádička*! Podívej.“

„Není to limonádička. Má to čtrnáct procent. A máš před sebou pět hodin za volantem.“

Začala do sebe házet slané olivy z misky na stole. Tyhle poznámky Davida stále ještě nevyváděly z míry, ale zklidnil se.

„Bude to tak pro mě snazší. Já vím, že to je jen chabá výmluva alkoholika. Ale je to pravda.“

„Neměl bys pít, miláčku.“

„Ale budu. Silnice jsou prázdné.“

„A co stromy?“

Tenhle souboj probíhal už jedenáct let. Věcná, puntičkářská Jo křížila kordy se špatně naladěným Davidem, který byl odjakživa přesvědčen, že ženy vedou ja-

kousi svatou válku proti pokleskům, které dělají život zajímavějším. Proč to dělají? Závidí mužům, jak se improvizovaně proplétají životem za pomoci svých chlapských zvláštností a radostí a nečekají na jejich souhlas. Zvláštní. Přitom můžeš kráčet životem s úsměvem na tváři anebo bez něj, je to tvoje svobodná volba. Jo byla o deset let mladší než on, bylo jí teprve jedenačtyřicet, ale chovala se jako staříčká chůva. Bavilo ji ho kárat, rozmlouvat mu jeho malá dobrodružství, která by přece nemohla mít jakékoli následky. „Stejně bych nikdy nenarazil do stromu,“ běželo mu hlavou. „Ani za tisíc let. Ani kdybych usnul.“ Vypil půl sklenky silného marockého vína a významně zvedl jedno obočí. Nesouhlasně si utřela ústa. Do tváře se jí nahrnula krev.

„Ty si vždycky prosadíš svou, Davide. Takhle to mezi námi je, že jo? Stejně si vždycky uděláš, co chceš.“

„Rozhodně si nehodlám zahrávat s tvým životem.“ Znělo to až prosebně. „To je absurdní.“

To uvidíme, jestli to je, nebo není absurdní, pomyslela si.

„Navíc to vůbec není pravda,“ řekl chladně, „málokdy dostanu to, co chci, jak se tu snažíš naznačit. Většinou jen dělám, co se mi řekne.“

Na dně rokliny stály bělostné domy se džbány nasolených citronů na střeších. V palmových hájcích kolem nich štěkali psi a zdálo se, že číšníci se za ně trochu stydí. Jedna z holandských krás se vznášela v malém bazénu na terase, pomalu se otáčela ve vodě a studovala prsty svých nohou. Zvědavě ji sledoval. Její pěkně zakulacená ňadra čeřila hladinu. Večeře byla krátká a jenom plnila účel zahnat hlad, protože v duchu byli daleko na cestě, místo aby si užívali kouzlo přítomného okamžiku. Dopil zbytky boullabemme a vyčistil si zuby párátkem. Něco v jeho hlase nebylo v pořádku.

„Měl bych chuť se projít. Nedáme si kafe v pevnosti? Z těch číšníků tady na mě jde deprese.“

Ulice Hasana II. vedla přímo k Bab El Hammar a pevnosti přes malebné náměstí El Makhzen, které bylo plné místních mužů v dlouhých, čerstvě vypraných dželabách. Sešli se na kus řeči. Stáli v kroužcích a v rukou spojených za zády probírali tasbihy, modlitební pomůcky podobné růženci.

Na té mužské čistotě a rychlosti, s níž se kolem míhaly děti s nákupními taškami a broskvemi, bylo něco intenzivního, ale zároveň uklidňujícího. Nabílené zdi, ostré stíny. Vzala ho za ruku; svatební prsten se mu zařezával do dlaně. Držela se ho, jako by jí ten dotyk poskytoval pocit jistoty uprostřed proudu událostí. Potřebovala ho ještě nějakou dobu, třeba jen na to, aby se dostala z tohoto města? Drobné spory z posledních pár týdnů zmizely a nakonec z nich zbyla jen slova a slova, proběhlo jí myslí. Všechno se to bez problému rozplynulo, jakmile slunce nad hlavou bylo dostatečně silné a oni byli v pohybu. Došli na stoupající náměstíčko s fíkovníkem, kde bylo Café du Miel se stolky na cedrových nohách. Všechny byly nakloněné ve svahu k jedné straně. Neměli tam nic k pití, zato servírovali silnou zrnkovou kávu a dobré pokouření, takže se okamžitě cítil jako doma. Na stole ležel talíř se semínky kardamonu do kávy a na dalším mandlové zákusky. Nenápadné delikatesy. Ulice působily trochu patriarchálně, ale zachovávaly si i přesto svou intimitu. Stromy vrhaly jemné stíny na kamennou dlažbu. Natáhl se a vhodil si kardamon do kávy.

„Úplně ze mě spadla únava. Myslím, že dnešní odpoledne bylo docela náročné. Když vyrazíme v sedm, můžeme tam být tak v jednu ráno.“

„Myslíš, že budou vzhůru?“

„Budou. Přece nás čekají. Budou určitě popíjet déle než do jedné.“

Nebo taky celou noc, pomyslela si s nadějí.

„Ale nemáme žádný určený časový plán,“ řekl smířlivě. „Jestli chceš strávit noc tady, nic se neděje. Říkal jsem si, že dvě bujaré mejdanové noci budou asi víc než dost.“

Zavrtěla hlavou.

„Ne, chci jet k Richardovi.“

Oči se jí najednou zalily slzami a pocítila iracionální nenávist k celé téhle situaci. Nebylo to nic neobvyklého. Vedro, silná káva a tón jeho hlasu, ten úsečný a netrpělivý zvuk... Spolehlivě přivolal zraky okolostojících mužů i hostů kavárny, kteří hleděli jakoby úkosem, ale jejich pohledy, zostřené provinční zvědavostí, byly jako špičaté hole. Domnívala se, že výlet do pouště jí přinese nápady na novou knihu, ale takovéhle kalkule zřídka kdy vyjdou. Jakou novou knihu by vlastně chtěla psát? Místo toho se dostavil pocit stísněnosti. Byli vázáni časovým rozvrhem, který museli dodržet, a muži v ulicích jen zírali a zírali, a jejich ruce probíraly tasbihiy na deskách stolů. Dívali se tak tvrdě, až měla pocit, že začíná ztrácet rovnováhu. V jejich očích byla čirá nenávist, ale zrovna tak bylo možné, že to byl podvědomý pocit nadřazenosti. Ani nemusel být vědomý na to, aby se cítila, jak se cítila.

„To bude v pořádku,“ řekl rychle. „Jsou jenom nesví a naštvaní. Chovají se ke svým ženám stejně jako ke svým oslům. Pro ně jsi jen zatoulaná oslice.“

Rozhlédla se a sevřela kapesník v ruce.

„Nesnáším, když tohle říkáš.“

„Proč? Není to snad pravda?“

„To je jedno.“

„Řekl bych, že to jedno není,“ opáčil. „Není to přece jedno, když jim vadí tvoje přítomnost kvůli tomu, jakého jsi pohlaví.“

„Jsem si jistá, že to tak není.“

Zasmál se a vzal do prstů kardamon. Nějak moc si to bere, pomyslel si.

„Tak fajn, ať je po vašem, slečno feministko.“

Aby ukázal, jak umí francouzsky, zeptal se majitele kavárny, který seděl u vedlejšího stolu, jak velké vedro panuje v poušti. Marokánci se okamžitě pustili do obvyklého přehánění.

„*Vous allez souffrir, vous allez voir. Mais c'i beau, c'i très beau.*“

Cestou zpátky do hotelu Salam ji vzal za ruku. Psi v roklině byli tak hluční, že nebyl schopen se uvolnit. Najednou se ho zmocnila nejistota. Jeho mysl se začala ubírat nelítostně letargickým směrem. Byl to vůbec dobrý nápad, pomyslel si, tohle dobrodružství, tenhle náhlý odjezd z domova, tenhle hon za zábavou? Vyváží vůbec příslib legrace a setkání se starými přáteli ty tři dny pod nemilosrdným sluncem? Věděl, že jí se jet nechtělo. Ale něco v něm si užívalo ten nátlak, který na ni vyvíjel. Bavilo ho vyvádět lidi z míry, když věděl, že jejich podrážděnost pramení z jejich pohodlnosti a pokrytectví, což byl přesně její případ. Připadalo mu, že má na ni katarzní účinek. Nakonec jí to vlastně prospěje, no ne?

Španělská mešita byla osvětlená a voda v bazénu na terase se třpytila, jak si s ní pohrával vítr. Dva muži kráčeli zavěšeni do sebe po ulici Hasana II. a soustředěně si cosi šeptali. V tuto dobu nebyly v ulicích žádné ženy, byla to hodina mužů. Jejich oči se pásly na vysoké blondýně v obnošených bavlněných šatech a červených sandálech, na jejích špercích a pihách. Pouhý pohled na tuto *gazelu* (to bylo slovo, které měli rádi) v nich vyvolával potěšení. Kochali se její chůzí, jíž se snažila nezavdat podnět sexuální zvědavosti. Neměla v sobě nic z obvyklé ženské vyzývavosti. Nebylo pro ně těžké vytušit, že je spisovatelka, intelektuálka, stejně jako uhádnout, že on je lékař a nudný patron.

Konečně byli v autě. Otevřel mapu a snažil se najít tenkou rudou čáru, která představovala cestu, jíž se bezpodmínečně museli držet. Políbila ho na tvář a mezi rty ucítila písek, který pokrýval jeho obličej. Byl kompletně všude, což ho už začínalo štvát. Jeho zrníčka ho svédila v uších.

„Radši bych šel spát, než se někde trmácet po všech čertech.“

Vyplivl zrníčko písku, což ji rozesmálo. V jejím hlase ale nadále přetrvával pichlavý nesouhlas, jakýsi fyzický odpor. Nechtěla sem jet. Nikdy mu bezvýhradně nevěřila, když na ni tlačil, a tahle nedůvěra vždy spolehlivě vedla k ještě většímu tlaku. Takže nakonec museli jet, přirozeně.

„Je to šílenství teď vyrazet na cestu,“ zkusila to.

„V téhle díře nezůstaneme. Ještě je pořád vidět. Zbývají nám asi tři hodiny denního světla. To je brnkačka. Budeme tam hned.“

„Ale stmívá se.“

„Vůbec ne. Jen slábne světlo, to je vše.“

„*Měli bychom zůstat.*“

Nastartoval. „Ani náhodou. Blechy by nás sežraly.“

„Blechy?“

„Blechy. Všiml jsem si jich okamžitě.“

No jasně, pomyslela si pohrdlivě: je to marocký hotel, takže tam musí být blechy.

„Žádné jsem neviděla,“ ušklíbla se.

„Taky nejsi doktor. Byly všude. Dokonce jsem nějaké viděl i na těch vajíčkách. Ti Holanďané si v noci užijou.“

Alespoň budou v posteli, blesklo jí hlavou.

„Tohle je prostě jedno z těch míst,“ pokračoval, „které tě nutí pokračovat v cestě. A není to jen těmi hotely.“

Děti stály u silnice s dřevěnými naběračkami na med a zkamenělými žraločími zuby a natahovaly ruce se

svými poklady do vozovky. David s Jo zastavili u dlouhého, okouzujícího jezera Aguelmane Sidi Ali. Ponuré cedrové lesy těsně přiléhaly k horským svahům a ve stínech začínající noci tam odpočívalo několik turistických průvodců, kteří na ně hleděli s překvapivým nezájmem. Stmívající se oblohu pokrývaly mraky a po jezeře se táhly dlouhé stíny. V dálce, nad Col du Zad, začalo pršet a pole holých skalisek syčela, jako když na rozpálenou pánev dopadne studený olej. Silnice byla prázdná, jen sem a tam projel vojenský nákladák. Jo se postupně propadala do čím dál chmurnější nálady. Hleděla do mapy a napadlo ji, že se jí člověk možná řídí příliš slepě; je to obrovské gesto důvěry. Nezbylo než uvěřit, že ty dětské klikyháky představují celou zemi.

Pozorovala, jak světla vozu vykrajují ze šera soumraku nabílené zídky, chumáče dlouhé trávy zvané *drinn*, zvířata postávající pod stromy. Připadala si jako ve snu.

Natáhl se k přehrávači a vložil do něj CD Lou Reeda.

„Je to ta správná silnice, že jo?“

„Je to jediná silnice široko daleko.“

Cítil se vážně spokojeně.

„Ach, panebože. Lou Reeda nesnáším. Je to totální idiot.“

„Je to skvělá hudba do auta.“

„Přesně o tom mluvím. Je tu ještě Vivaldi. Vyjde to skoro nastejno.“

Ve zpětném zrcátku se míhaly husté stromy, balvany popsané arabskými slovy a číslicemi, holé stromy s trčícími větvemi nakloněné ke straně. Muži zabalení do pytloviny spali v příkopech u cesty, podél nich ležely motyky a otlučené kameny s otisky trilobitů. Vjeli do Mideltu.

Bylo to neuspořádané město plné betonových budov a antén. V ulicích se pohybovali muži s divokými

pohledy, byli oblečeni do vlněných rouch a vyzařovali dychtivou, radostnou energii. Hlavní cesta se šplhala vzhůru do kopce. Město muselo být obklopeno nalezišti. Byla to země zkamenělin. Světová metropole trilobitů a amonitů. Zoufalé nápisy inzerovaly *fossiles en vente a dents de requin*.

Pro všechny případy městem jen projeli, ale zastavili se na krátké espresso v hotelu Roi de la Biere. Auto kvílelo, jak stoupali do dlouhého kopce. Pak se zanořili do temnoty nových lesů. Mezi vrcholky Atlasu noční obloha najednou nabrala jinou podobu. Nahoře byla jasně ozářená, ale směrem k zemskému povrchu byla čím dál nejasnější a ošidnější.

Kolem půlnoci zase zastavili. Nebylo jasné, kde na cestě mezi Mideltem a Er-Rachidií se nalézají. Odbočka na Aznu – podle všeho úplně nenápadná – měla být blíž Er-Rachidie. Ze všech sil zírali do tmy. „Určitě to mine-me,“ měla chuť říct, ale nepochybně bylo lepší mlčet. Místo toho odkráčela doprostřed silnice. Něco v ní se uvolnilo, rukama mávala ve vzduchu a poprvé za celou dobu naplno vnímala nekonečnou oblohu a nepřátelství té země, spíše osvobozující než spoutávající. Když to uviděl, vyskočil z auta a zamířil na ni světlem baterky. Jeho hlas zněl pronikavě a hystericky, jako kdyby chápal, že právě prožívá svůj osobní okamžik svobody, nezávisle na něm.

„Takhle se zabiješ. Zbláznila ses?“

Zvolna se otočila a poodstoupila z dosahu světla baterky. Měla sevřené pěsti a vypadala rozrušeně.

„Zalez do auta,“ zařval. „Stojíš uprostřed silnice.“

A najednou se za ní objevila blížící se světla. Popadl ji za ruku, vytrhla se, ale potom přece jen obešla auto ke svým dveřím.

„Nejsem slepá,“ zasyčela.

Kolem nich proletěl přepychový stříbrný mercedes kabriolet se zataženou střechou. Byli tak překvapení, že jen sledovali, jak se řítí kolem, s nárazníky nablýskanými jako talíře na slavnostní tabuli.

„To bude určitě někdo z hostů,“ řekl David a zápolil s klíčky. „Můžeme jet za nimi.“

Rozesmála se na celé kolo.

„A co když ne?“

„Brzy to zjistíme.“

„To teda ne, Davide. Za tím autem *nepojedeš*.“

Vyrazil, zběsile sešlapoval pedály a ve tváři měl ponurý výraz. Stáhla okénko a rozhodla se, že počká, až se to vyřeší samo, protože Toyota Camry za žádných okolností nemohla mercedesu stačit. Jeho koncová světla rychle mizela v temnotě před nimi. Seděla a čekala, co její popudlivý manžel udělá a jak se bude omlouvat za své nechutné chování. Jeho agresivní nálady vybuchovaly a odeznívaly prakticky zároveň a po nich přicházel klid zahnívajících jezer a vybombardovaných velkoměst. Byly to záchvaty vzteku moderního manžela, nevysvětlitelné, intenzivní a tajemné, co se jejich příčiny týká. A na tom mercedesu bylo ještě něco navíc, co ho rozžhavilo doběla. Asi ta arogantní sebejistota. Byli to Arabové?

„Zahlédla jsi je?“

„Ani náhodou.“

„Je divné, že nezastavili. Co kdybychom měli poruchu? Ani nezpomalili.“

„Díky bohu, že nezastavili.“

„Mluvím tady o základní lidské slušnosti.“

A co je to ta základní lidská slušnost? pomyslela si hořce.

Brzy byli zase sami. Kolem se míhala malá bílá stavení, dávno opuštěné jámy, zničené brány, vyjeté koleje vedoucí do širé krajiny. Věděla, že se ztratil, a on vě-

děl, že ona to ví. Přední sklo začínala pokrývat krusta z hmyzích těl, masakr tiplic a můr.

Silnice se narovнала, vedro vzrostlo. Pocítila je na nepřipravené kůži hřbetu rukou. Domnívala se, že i přes hluk motoru slyší klouzavý zvuk vodních kol otáčejících se v oázách. Vyjeté koleje odbočovaly ze silnice na vedlejší cesty k vesnicím, označené arabskými nápisy. Neuměli je ale samozřejmě přečíst. Občas se objevil i nápis ve francouzštině, což bylo nadějně. Žádný z nich ale neobsahoval kýžené slovo Azna.

Na její naléhání zpomalil a znovu zastavili, aby se podívali do čím dál záhadnější mapy, do níž nebyla Azna vůbec zanesena. Byl přesvědčen, že to musí být na cestě do vysoko položené vesnice Tafnet. Tam se silnice rozdvjovala a obě její pokračování mizela v nedohlednu. Možná že nádherná rekonstruovaná pevnost pánů Richarda a Dallyho tam někde byla, ve svých instrukcích ale Tafnet nezmiňovali. Na dohled nebyla ani žádná světla na kopcích nebo uvnitř oáz. Vyrázili na cestu příliš pozdě, bylo mu to jasné. Navíc to byla bez jakékoli pochyby jeho vina a nebylo možné to nijak zakrýt. Měli by uhnout na Tafnet, což se neobejde bez hádky. Pojede kilometry a kilometry, jen aby zjistili, jestli měl pravdu, nebo ne, a jestli ne, roztrhá ho na kusy. Anebo se ukáže, že pravdu měl.

„Měli bychom uhnout na Tafnet,“ řekl tiše a skládal mapu. „Přijde mi to jako jediná možná volba.“

„*Neříkali nic o Tafnetu.*“

„Já vím, miláčku. Ale třeba předpokládali, že Azna bude na stejném ukazateli jako Tafnet.“

„A jestli ne?“

„Tak to ponecháme náhodě.“

„*Náhodě, Davide?*“

„Už se nechci hádat. Nevím kudy jet, stejně jako ty.“

Ruka se mu třásla.

„To ten alkohol,“ řekla jízlivě.

„Nastup si. Něco nás napadne. Najdeme je.“

Zapínal si bezpečnostní pás a řekl: „To není alkohol, ujišťuju tě. Jsem nervózní.“

O kilometr dál světla vozu zachytila velblouda, jak u cesty okusuje lístky z akátu. Přes silnici se hnál písek, na vozovce se válely skleněné střepy. Silnice se stáčela kolem skupiny balvanů zarostlých opuncemi a pak mírně klesala. Její povrch se zlepšil. V dálce před nimi se objevil ukazatel s názvy v arabštině a francouzštině, namačkanými jeden na druhém. Rozeznali tam nápis Tafnet. „Ne,“ řekla tiše a rozhodně.

„Musíme uhnout,“ trval na svém.

Chytila ho za paži a málem se začali prát. Křičeli jeden na druhého. Netrefil se nohou na brzdový pedál, pak jej ale našel. Nezastavil, chtěl jen, aby se dohodli, než přijedou k ukazateli. Závan větru zvedl písek a hnál jej nad silnicí. Na chvíli nebylo vidět skoro nic. „Nebud tak zatraceně pitomá,“ řekl. Její hlas ale najednou zněl úplně klidně.

„Zapni dálková světla.“

Písek zastínil měsíc a obrysy silnice na několik okamžiků zmizely. A pak, když se oči přizpůsobily, uviděla u krajnice dva muže. Rozběhli se směrem k autu, mávali rukama nad hlavou a jeden z nich držel kartonovou ceduli s nápisem *Žkameněliny*, zakončeným vykřičníkem. Vypadalo to jako nějaký podfuk. „Zastav,“ řekla zcela klidně svému manželovi, ale zdálo se, že něco v jeho nitru se rozhodlo jinak. Bylo to jako zlý sen. Cedula vylétla do vzduchu a došlo k nárazu dvou protichůdných vůlí. Nebo jí to alespoň tak připadalo. Ve skutečnosti to ale proběhlo tak rychle, že na přemýšlení nebyl čas. Kov vozu narazil na lidskou kost a zvuk, který to vydalo, zněl jako osamělý úder do velkého, napnutého bubnu – ohlušující, omračující *bum*. Byla přesvědče-

ná, že takový zvuk už slyšela, ale najednou jí připadal úplně nový, neobvyklý a zcela nepodobný čemukoli, co už znala. Byla to svého druhu detonace, která zněla pouhý zlomek vteřiny, ale zdálo se, že trvá celé minuty. V jejím průběhu se její víra v budoucnost rozpadla na kusy a zmizela.

Dva

Bylo deset hodin. K obloze se vzpínala čtverhranná silueta nevelké citadely vybudované z tmavě hnědé hlíny, stojící uvnitř polorozpadlých zdí pevnosti Azna. Staré hliněné zdi ještě jakž takž stály, stejně jako čtyři století staré *ghorfy*, špýchary omleté časem a propojené nepravidelnými schodišti. Pevnost byla postavena vysoko na úbočí kopce za Tafnetem a byla opuštěná od vyhlášení nezávislosti v roce 1956. Vybudovali ji neda-leko přírodního pramene, který vojáci cizinecké legie pojmenovali La Source des Poissons. O jeho vodě se říkalo, že pomáhá neplodným ženám přijít do jiného stavu. Řeka protékala podél svahů, na nichž se tísnily domky, z poloviny opuštěné. Od nich vedly schody dolů k nádrži, v níž se tajně koupaly ženy kmene Ait Atta ve snaze probudit svou plodnost.

Pak přišli cizinci. *Les visiteurs* se jim říkalo. Vysocí, dozlatova opálení muži s jasnými očima a podivnými, nepochopitelnými zvyky. Pro lidi z pevnosti Azna to bylo, jako by sestoupili po žebříku rovnou z nebe. Po-užívali něco, čemu říkali *posilovna*, místnost plnou mu-čících nástrojů. Pili omamné nápoje z úzkých sklenic na nožkách dlouhých jako stéblo trávy. Nemohli pít

místní vodu, koupali se nazí ve vlastním bazénu a někdy, chraň bože, i v nádrži La Source des Poissons, čímž znečišťovali moc pramene. Nevěřili v Krista, což vzbudilo všeobecné překvapení. A byli tím pádem horší než křesťané.

Těch pár starých lidí, kteří zbyli v obyvatelných domech na úbočích, mluvilo o homosexualitě Dallyho Margolise a Richarda Gallowaye s neskryvanou nechutí. Tajně ovšem obdivovali jejich bohatství a jejich světácký životní styl. Pomeranče dopravované letecky ze Španělska! Máslo ze speciálního obchodu z osmého pařížského okrsku! Pitná voda přivážená až z dalekého Meknesu! Líbil se jim příliv peněz, téměř jako z nějakého nevyčerpatelného zdroje, i to, jak pevnost vzkvétala do krásy. Říkalo se, že Dally je ten submisivní a Richard, se svým poněkud odměřenějším chováním, je ten dominantní. Smáli se. Šeptalo se, že džinové v citadele a ve špýcharech nesli s nelibostí přítomnost bezvěrců v místě postaveném výslovně pro muslimy, a v noci mohli všichni slyšet řinčení talířů a pánví v kuchyních, jasnou známku hněvu nadpřirozených sil.

Džinové měli pravdu. V hlavní budově se odehrávaly skandální věci. Nikdo nikdy ale neměl možnost nahlédnout dovnitř dříve než následující ráno. Říkalo se, že tam na podlaze spávali – kam oko pohlédlo – nazí chlapci. A někteří z nich byli Maročané.

Když slunce začalo toho dne klesat, vytvořil stín vrhaný zdmi plnými střílen, nakloněnými hranatými věžemi a polorozpadlými špýchary na skalních převisech hrozný tvar, připomínku rozkládající se monumentálnosti. Tangary se žlutými hrdly umlkly a postávaly klidně na střechách budov, stále ještě vyhřátých sluncem. Od řeky se ozvaly něčím vyrušené vlaštovky. Za kaktusy bylo možné zahlédnout králíky se vztyčenýma ušima. K Taf-

netu loudavě kráčel pastevec, víc než kilometr zpožděný za svým skoro neviditelným stádem koz. Pošvihával svou holí, jako kdyby chtěl někomu setnout hlavu. Na vzdálené cestě, která vedla dál na Tafilalet, se zvedl oblak prachu. Zvuk hlasů a píseň Natashi Atlas, které se nesly z citadely, nestály starým lidem sedícím na zídce u řeky ani za otočení hlavy. Už to slyšeli mnohokrát. V domě probíhaly večírky téměř nepřetržitě. „Jednou,“ říkali, „jsme viděli nevěřící děvku, jak leží na zádech v La Source des Poissons. Ti jejich chlapi je ani neumějí přivést do jiného stavu!“

Když ale jedné hvězdnaté noci doklopýtal k nim dolů host ve večerním obleku, aby je pozdravil a pokochal se výhledem, usmívali se se strojenou zdvořilostí. Zvedli ruce a volali: „*Salam alejkum!*“ A pak: „*La bess!*“

Podél rozpadlé části pevnosti, která teprve čekala na opravu, kráčel Američan středního věku. Na sobě měl oblek od Huntsmana s vlčím mákem v klopě a nesl papírový talíř s několika kousky čokoládového koláče s višněmi. Vzdaloval se od citadely, kde právě prostírali stoly. Mužům z Azny skýtal Američan neobvyklou podívanou. Bylo mu tak pětáctýřicet, měl italské rysy a nikdo o něm nic nevěděl. Tom Day se jako soukromý investor podílel na Dallyho obchodech. Nikdy se na nic nevyptával a na Dallyho neustálých „večírcích“ se ukazoval jen zřídka. Měl pocit, že je na to příliš starý, a navíc už si v životě užil svoje. Zbývající energii rozhodně nehodlal vyplýtvat na bujarých mejdanech. Chtěl se ve zdraví zachovat co nejdéle a neměl zájem o zábavu za každou cenu. Nikdo nevěděl, jak přišel ke svému bohatství, a on o tom nikomu ani nevyprávěl. Nehodilo se to jako námět civilizovaného rozhovoru. Do zaslouženého důchodu se odebral v osmatřiceti a víc nemusel nikdo vědět. Žil sám v New Yorku a vlast-

nil dům v Ubudu na Bali. Před pár lety mu utekla manželka s ředitelem nějaké investiční společnosti. Nikdo o ní nic nevěděl. Ženy odcházely z jeho života a milosrdně mizely také z jeho paměti.

Ze zdi byl výhled k začátku údolí, k silnici a za ní k bělostnému okraji Sahary. Day kouřil doutník, užíval si všechen ten shon a rumraj kolem sebe a se zájmem pozoroval, jak celé to dění okolo něj dostává minutu po minutě podobu a tvar, jako kdyby před ním někdo kreslil monstrózní komiks. Bylo to jako něco, co vybalíte z krabice a nafouknete. Personál rozvěšoval světelné řetězy na nedaleké tamaryškové stromy. Byla kolem toho spousta zmatku, kleli v berberštině a bylo jasné, že jim šéf nařídil rozmístit světla specifickým způsobem. Jak se tam popotahovali, kolem nich pokřikovaly ve větvích volavky a chvíli to vypadalo na bitvu mezi personálem a ptáky. Nakonec to vyřešily hole a volání *kšá kšá*. Zkusili zapnout proud a nepodařilo se. Vzáývali Alláha, ale nijak nezasáhl.

Zapnuli a vypnuli generátor a muži v korunách rozmístili další žárovky do větví. Pro koho to bylo? Rozvěšovali také malé mandarinky se stonky omotanými stříbrnou fólií, což mu připomnělo pomeranče na stromech štěstí na čínský Nový rok. Ľafající berberští fenkové se přiblížili k okraji malé rokle, kde v přítmí pokuřovali starci. *La bess!*

Kráčel po hraně zdi, dokud neuviděl hlavní bránu. Způsob, jakým aranžovali květiny a světla, v něm vyvolával opovržení. Bylo to nevkusné, ale ne dostatečně nevkusné. Vzhůru prašnou cestou se s burácením drala auta. U brány je vítali speciálně najatí asistenti, vyšňoření legračními turbany a šerpami, které výstřední Dally navrhoval osobně. Z aut se hrnuly tucty slavných lidí, kteří si se smíchem vyměňovali zážitky z cestování po marockých silnicích. Ženy na sobě měly večerní